

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Veiledning til søknad om tillatelse til å yte investeringstjenester og drive investeringsvirksomhet

Oversikt over kravene i
verdipapirhandelloven og
verdipapirforskriften

29.06.2023

Innhold

1	Generelt	3
2	Søknadens innhold og form	3
2.1	Informasjon som skal medfølge søknaden	3
2.2	Informasjon som skal ettersendes	5
3	Retningslinjer og rutiner i henhold til verdipapirhandelloven, verdipapirforskriften mv.	5
3.1	Generelt	5
3.2	Ledelsen av foretaket	6
3.3	Tiltak for å identifisere og hindre eller håndtere interessekonflikter	7
3.4	Kontinuitet og regelmessighet	8
3.5	Utkontraktering	8
3.6	Taushetsplikt og informasjonshåndtering	9
3.7	Administrasjons- og regnskapsrutiner	10
3.8	Interne kontrollordninger og risikostyring	10
3.9	Kontroll av regeletterlevelse (compliance)	11
3.10	Personlige transaksjoner	12
3.11	Dokumentasjon av investeringstjenester og investeringsvirksomhet	12
3.12	Ansattes adgang til å drive næringsvirksomhet	12
3.13	Godtgjørelsesordninger	13
3.14	Retningslinjer for aktivt eierskap	13
3.15	Produktstyring	14
3.16	Uavhengig investeringsrådgivning	15
3.17	Kompetansekrav for ansatte	15
3.18	Kundemidler og sikkerhetsstillelse	15
3.19	Klagebehandling	16
3.20	Klassifisering av kunder	16
3.21	Vederlag fra eller til andre enn kunden	16
3.22	Vurdering av egnethet og hensiktsmessighet	17
3.23	Beste resultat	18
3.24	Håndtering av kundeordrer	18
3.25	Offentliggjøring av bærekraftsrelaterte opplysninger	19
3.26	Transaksjonsrapportering	19
3.27	Tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering	19
3.28	Kapitalforhold	20
3.28.1	Ansvarlig kapital	20
3.28.2	Forsvarlig likviditetsstyring	21
3.28.3	Store engasjementer	21
3.28.4	Konsolidering	21
3.28.5	Gjenopprettingsplan	21
	Vedlegg 1 Referansedokument for rutiner	23
	Vedlegg 2 Egenevaluering av kapitalbehov (ICAAP)	29

1 Generelt

I søknaden skal det opplyses om hvilke av tjenestene som nevnt i verdipapirhandelloven (vphl.) § 2-1 (1) foretaket skal yte. Søknaden skal også inneholde opplysninger som viser at de lovbestemte kravene i vphl. kapittel 9 og 10 er oppfylt, og andre opplysninger av betydning for vurderingen av om tillatelse skal gis, jf. vphl. § 9-6 (1). Videre skal foretakets vedtekter, driftsplan og interne rutiner for organisering som nevnt i §§ 9-16 til 9-19 være vedlagt søknaden, jf. vphl. § 9-6 (2).

Uriktige opplysninger av betydning for søknaden og andre uregelmessigheter, herunder unnløtelser av å gi viktige opplysninger, kan medføre tilbakekall av tillatelse til å yte investeringstjenester, jf. vphl. § 9-7 (1) nr. 2.

Under pkt. 2 angis hvilke opplysninger og hvilken dokumentasjon søknaden må inneholde, samt hvilken form søknaden skal ha. Deretter gis det under pkt. 3 en oversikt over krav til retningslinjer og rutiner som følger av regelverket og som skal vedlegges søknaden.

Det presiseres at veiledningen ikke gir en uttømmende oversikt over hvilke opplysninger som må oversendes til Finanstilsynet ved søknad om tillatelse. Finanstilsynet kan be om opplysninger ut over kravene til en søknad som følger direkte av lov og forskrift, jf. vphl. § 9-6 (1) siste punktum. Behovet for slike tilleggsopplysninger må alltid vurderes konkret for den enkelte søknad.

Veiledningen er utarbeidet primært for uregulerte foretak som for første gang søker om tillatelse til å yte investeringstjenester. Den vil imidlertid også kunne være nyttig for verdipapirforetak som søker om utvidet tillatelse, og for kredittinstitusjoner som søker om tillatelse til å yte investeringstjenester.

Veiledningen angir krav som må være oppfylt for å få tillatelse som verdipapirforetak. Nærmere informasjon om løpende krav til verdipapirforetaks organisering og virksomhet er gitt i rundskriv 1/2023.¹

2 Søknadens innhold og form

2.1 Informasjon som skal medfølge søknaden

Søknaden skal i det minste inneholde opplysningene som fremgår av kommisjonsforordning (EU) 2017/1943, jf. verdipapirforskriften (vpf.) § 9-3 (1).

Søknaden skal inngis ved bruk av følgende maler, som er tilgjengelige på Finanstilsynets nettsted,² jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/1945, jf. vpf. § 9-3 (2):

- Søknad om tillatelse som verdipapirforetak (vedlegg I)

¹ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/rundskriv/2023/verdipapirforetaks-organisering-og-virksomhet/>

² <https://www.finanstilsynet.no/konsesjon/verdipapirforetak/>

- Liste over medlemmer av ledelsesorganet (vedlegg II)

Øvrige vedlegg til søknaden bes innsendt i et format som tillater tekstsøk.

I forbindelse med kravene i kommisjonsforordning (EU) 2017/1943 vil Finanstilsynet gi følgende presiseringer og tilføyelser:

Artikkel 1 bokstav a)

Søknaden skal også inneholde foretakets Legal Entity Identifier (LEI-nummer), som er nødvendig for å kunne bli registrert i den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighetens (ESMA) register over verdipapirforetak i EU/EØS i henhold til direktiv 2014/65/EU (MiFID II) artikkel 5.

Artikkel 2

Foretakets sist avlagte årsregnskap skal også fremlegges, og søknaden skal inneholde informasjon om foretaket vil benytte de ordinære reglene i regnskapsloven med forskrifter eller IFRS som regnskapsstandard. Foretaket må i løpet av behandlingen av søknaden om tillatelse i tillegg påregne å forelegge Finanstilsynet et oppdatert delårsregnskap, inkl. resultat og balanse, som er bekreftet av revisor med et sikkerhetsnivå tilsvarende minst ISRE 2410.

Artikkel 4

Informasjon om personer i ledelsen kan gjøres helt kortfattet, siden deres kvalifikasjoner, erfaring og vandel skal dokumenteres i en separat melding, jf. punkt 2.2.

Artikkel 5 bokstav a)

Beregning av foretakets kapitaldekning for de tre første driftsårene basert på budsjettert resultat- og balanseregnskap skal fremlegges. Beregningen skal minst omfatte

- a) ansvarlig kapital,
- b) kapitalkrav for kredittrisiko,
- c) kapitalkrav for markedsrisiko,
- d) kapitalkrav for operasjonell risiko eller kapitalkrav basert på faste kostnader (avhengig av om det søkes om tillatelse til å yte investeringstjeneste 3 og/eller 6, eller ikke), og
- e) kapitaldekningsgrad.

Sammenhengen mellom budsjettert resultat- og balanseregnskap og størrelsene nevnt under punkt a) – d) skal fremgå.

Foretakets egevaluering av risiko og kapitalbehov (ICAAP) skal fremlegges ved å fylle ut vedlegg 2 til denne veilederen.³

Foretak som allerede har tillatelse til å yte investeringstjenester og som søker om utvidet konsesjon, skal rapportere ICAAP hvor det tydelig fremgår effektene på egevalueringen av omsøkte tillatelse til å yte investeringstjenester.

³ Vedlegg 2 er en videreføring av tidligere vedlegg 1D til rundskriv 12/2016 Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov. Rundskrivet er erstattet av rundskriv 3/2022, men dette gjelder ikke for verdipapirforetak, idet verdipapirforetak skal underlegges et eget kapitaldekningsregelverk (IFD/IFR). Vedlegg 2 kan benyttes inntil dette regelverket er gjennomført i Norge.

Artikkel 6

Søknaden skal også inneholde opplysninger om eventuelt indre selskap.

Artikkel 6 bokstav d)

Foretaket skal fremlegge tilsagn om betinget medlemskap i Verdipapirforetakenes sikringsfond.

Artikkel 6 bokstav l)

Foretakets rutinesamling skal fremlegges, inkludert et referansedokument med utgangspunkt i denne veilederens krav til rutiner (se vedlegg 1), med henvisning til hvor i rutinesamlingen de enkelte rutinekravene er oppfylt. For rutinekrav som ikke anses relevante for foretakets virksomhet, skal dette forklares.

2.2 Informasjon som skal ettersendes

Styremedlemmer, daglig leder, faktiske ledere, complianceansvarlig, hvitvaskingsansvarlig og eventuelle filialledere og tilknyttede agenter skal innmeldes ved bruk av skjema KRT--1157.⁴ Ved innsendelsen av skjema KRT-1157 bes foretaket vise til innsendt konsesjonssøknad.

Styremedlemmer, daglig leder, faktiske ledere og filialledere er underlagt egnethetskrav i vphl. §§ 9-10 og 9-21. For disse personene skal det ved innmeldingen vedlegges politiattest. I rundskriv 1/2020⁵ og 1/2023 er det gjort rede for hvordan Finanstilsynet praktiserer egnethetskravene.

3 Retningslinjer og rutiner i henhold til verdipapirhandelloven, verdipapirforskriften mv.

3.1 Generelt

Foretaket skal innrette sin virksomhet slik at det har retningslinjer, rutiner og instruksjoner som følger av verdipapirhandelloven og verdipapirforskriften samt annet relevant regelverk. Rutineverket skal sikre at foretaket, dets ledere, ansatte og tilknyttede agenter etterlever sine forpliktelser etter lov og forskrifter, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 1.

Foretakets interne rutiner for organisering skal være vedlagt søknaden. I tillegg skal søknaden inneholde opplysninger som viser at de lovbestemte kravene i vphl. kapittel 9 og 10 er oppfylt. For ordens skyld presiseres det at uavhengig av om det er retningslinjer, instruksjoner, rutiner eller prosedyrer, skal denne type dokumenter sendes inn sammen med en konsesjonssøknad.

⁴ <https://www.finanstilsynet.no/rapportering/fellesrapporteringer/roller-og-egnethetsvurderinger-krt-1157/>

⁵ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/rundskriv/2020/vurdering-av-egnethetskrav/>

Det følger av vphl. § 9-16 (3) at styret og daglig leder skal utarbeide foretakets interne retningslinjer og instruksjer. Finanstilsynet har lagt til grunn at styret skal fastsette disse dokumentene, men at styret kan delegerer videre oppfølging til administrasjonen. Styreprotokoll som dokumenterer at styret har fastsatt de interne retningslinjene og instruksene, skal vedlegges søknaden. Styret er ansvarlig for at de oversendte retningslinjene og instruksene er tilstrekkelige, hensiktsmessige og holdbare for den virksomheten foretaket skal drive. Alle foretak som har tillatelse til å yte en eller flere investeringstjenester eller drive investeringsvirksomhet, skal ha retningslinjer og rutiner på de områdene som vphl. § 9-16 og øvrige bestemmelser i verdipapirhandelloven foreskriver (se gjennomgang nedenfor).

Ettersom virksomhetens art, omfang og kompleksitet vil variere fra foretak til foretak er det forskjell på hvor omfattende de enkelte foretakenes retningslinjer, rutiner og prosedyrer bør være. Samtlige foretak skal innrette sin virksomhet slik at foretaket har tilstrekkelige og betryggende retningslinjer, rutiner mv., som skal sikre at foretaket, dets ledere, ansatte og tilknyttede agenter etterlever sine forpliktelser etter lov og forskrifter.

At det er få ansatte i foretaket, er ikke et relevant argument for å redusere kravet til foretakets retningslinjer og rutiner. Kravet til retningslinjer og rutiner skal sikre en betryggende organisering av hensyn til kundene og verdipapirmarkedet generelt. Få ansatte kan tvert imot forsterke behovet for retningslinjer og rutiner innenfor enkelte områder, som for eksempel effektive kontrollrutiner og håndtering av informasjonssperre. Styret i slike foretak må særlig påse at retningslinjene og rutinene for internkontroll sikrer reell kontroll med virksomheten, samt at funksjonen for regeletterlevelse (compliancefunksjonen) er organisert på en slik måte at den ivaretar lovens intensjoner.

Foretaket skal jevnlig gå gjennom og oppdatere sine retningslinjer og rutiner og om nødvendig utarbeide nye, slik at det til enhver tid har de retningslinjene og rutinene som er nødvendige i lys av virksomhetens art, omfang og kompleksitet.

Nedenfor følger en gjennomgang av kravene til retningslinjer og rutiner som følger lov og forskrifter samt retningslinjer fra den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) og ESMA. Gjennomgangen omfatter ikke særlige krav til retningslinjer og rutiner som gjelder for verdipapirforetak som utfører algoritmehandel, tilbyr direkte elektronisk tilgang, er alminnelig clearingmedlem eller er prisstiller (market maker). Særlige krav til retningslinjer og rutiner som gjelder for verdipapirforetak som driver systematisk internalisering (SI), multilateral handelsfasilitet (MHF) eller organisert handelsfasilitet (OHF) er heller ikke omfattet.

I forbindelse med konsesjonssøknaden vil Finanstilsynet foreta en overordnet gjennomgang av foretakets rutiner. Det er foretakets ansvar å påse at rutinene til enhver tid er dekkende og tilfredsstillende for virksomheten som drives.

3.2 Ledelsen av foretaket

Styremedlemmer, daglig leder og andre som faktisk deltar i ledelsen av et verdipapirforetak, skal til enhver tid ha tilstrekkelige kvalifikasjoner og erfaring, ha ført en hederligandel og for øvrig ikke ha utvist utilbørlig atferd som gir grunn til å anta at stillingen eller vervet ikke vil kunne ivaretas på en forsvarlig måte, jf. vphl. § 9-10 (1). Nevnte personer skal sette av

tilstrekkelig tid til å utføre sine oppgaver i foretaket, jf. § 9-10 (2). I verdipapirforetak hvor det bare er én person i ledelsen, må det dessuten utpekes en stedfortreder som oppfyller krav til omdømme og erfaring, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/1943 artikkel 8 nr. 1 (c) og (d), jf. vpf. § 9-3 (1).

Verdipapirforetak skal sikre en tilstrekkelig bredde av kvalifikasjoner og kompetanse ved rekruttering av styremedlemmer, daglig leder og faktiske ledere og sette av tilstrekkelige ressurser til opplæring av disse, jf. vphl. § 9-10 (7) og (8).

Finanstilsynet har utarbeidet rundskriv 1/2020 Vurdering av egnethetskrav som gjelder tilnærmet alle virksomheter under tilsyn av Finanstilsynet.

Finanstilsynets rundskriv 1/2023 Verdipapirforetaks organisering og virksomhet utfyller rundskriv 1/2020 når det gjelder egnethetsvurderinger av ledelsen i verdipapirforetak.

EBA og ESMA har utarbeidet "Guidelines on the assessment of the suitability of members of management body and key function holders under Directive 2013/36/EU and Directive 2014/65/EU", datert 2. juni 2021.⁶ Finanstilsynet vil legge disse retningslinjene til grunn og følge dem opp i sin tilsynspraksis.

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Rutiner og retningslinjer for egnethetsvurdering, opplæring og utdanning av styremedlemmer, daglig leder og faktiske ledere, og for å fremme mangfold ved rekrutteringen av disse, jf. vphl. § 9-10 (8), rundskriv 1/2020 pkt. 3.3 og EBA/ESMA Guidelines pkt. 21 og 97 til 109

3.3 Tiltak for å identifisere og hindre eller håndtere interessekonflikter

Verdipapirforetak skal treffe alle egnede tiltak for å identifisere og for å hindre eller håndtere interessekonflikter mellom foretaket og kundene og kundene imellom. Verdipapirforetak skal være oppbygd og organisert på en slik måte at risikoen for interessekonflikter mellom foretaket og dets kunder eller foretakets kunder seg imellom begrenses til et minimum, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 2 og § 10-2. Utfyllende regler om interessekonflikter er gitt i kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 33 til 41, jf. vpf. § 2-2.

Verdipapirforetak skal ha retningslinjer for interessekonflikter, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 34 nr. 1, jf. vpf. § 2-2. Retningslinjene skal tilpasses foretakets størrelse og organisasjon og dets virksomhets art, omfang og kompleksitet, og oppfylle nærmere angitte krav i artikkel 34 nr. 2 til 5. I tillegg gjelder det særlige krav til rutiner knyttet til investeringsanalyser og markedsføringsmateriell (artikkel 36 og 37) og fulltegningsgaranti og plassering (artikkel 38 til 42).

Tiltak for å identifisere og hindre eller håndtere interessekonflikter er også omhandlet i Finanstilsynets rundskriv 1/2023 Verdipapirforetaks organisering og virksomhet.

⁶ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2021/reviderte-retningslinjer-fra-esma-og-eba-om-vurdering-av-egnethet-til-styret-og-nokkelpersonell/>

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Retningslinjer for interessekonflikter, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 34, jf. vpf. § 2-2
- Rutiner knyttet til investeringsanalyser og markedsføringsmateriell, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 37, jf. vpf. § 2-2 (hvis relevant)
- Rutiner knyttet til fulltegningsgaranti og plassering, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 38 til 42, jf. vpf. § 2-2 (hvis relevant)
- Rutiner knyttet til godkjenningssfunksjon for oppdrag, jf. rundskriv 1/2023 pkt. 3.2
- Etske retningslinjer

3.4 Kontinuitet og regelmessighet

Verdipapirforetak skal treffe rimelige tiltak som skal sikre kontinuitet og regelmessighet i investeringstjenestevirksomheten, herunder ha nødvendige systemer, ressurser og prosedyrer, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 3.

Verdipapirforetak skal ha retningslinjer for kontinuitet i virksomheten for å sikre foretakets systemer og prosedyrer i tilfelle avbrudd, at viktige data og funksjoner beholdes og at investeringstjenester og investeringsvirksomhet opprettholdes. Der dette ikke er mulig, skal slike data og funksjoner raskt kunne gjenopprettes og foretakenes investeringstjenester og investeringsvirksomhet raskt kunne gjenopptas, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 21 nr. 3, jf. vpf. § 2-2.

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Prosedyrer for å sikre kontinuitet og regelmessighet i investeringstjenestevirksomheten, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 3 og kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 21 nr. 3, jf. vpf. § 2-2

3.5 Utkontraktering

Verdipapirforetak skal treffe betryggende tiltak slik at operasjonell risiko begrenses til et minimum når det benytter seg av en tredjepart til å utføre operasjonelle funksjoner, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 4.

Foretaket kan ikke overlate viktige operasjonelle funksjoner til en tredjepart dersom dette fører til at foretakets internkontroll og evne til å påse etterlevelsen av dets forpliktelser blir merkbart forringet, eller at Finanstilsynets mulighet for å føre tilsyn med virksomheten merkbart forringes eller vanskeliggjøres, jf. vphl. § 9-16 (2).

Utfyllende regler om utkontraktering er gitt i kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 30 til 32, jf. vpf. § 2-2.

Utkontraktering av viktig eller kritisk virksomhet er underlagt meldeplikt til Finanstilsynet, jf. finanstilsynsloven § 4c og forskrift om meldeplikt ved utkontraktering av virksomhet mv. § 3.

Finanstilsynet har utarbeidet rundskriv 7/2021 Veiledning om utkontraktering, som gjelder alle virksomheter under tilsyn av Finanstilsynet.⁷

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Beredskapsplan for fortsatt virksomhet ved uforutsette hendelser og regelmessig kontroll av fasiliteter for sikkerhetskopiering, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 31 nr. 2 (k), jf. vpf. § 2-2
- Rutiner for oppfølging av utkontrakterte oppgaver, jf. rundskriv 7/2021 pkt. 8.2

3.6 Taushetsplikt og informasjonshåndtering

Verdipapirforetak skal ha effektive kontroll- og sikkerhetsordninger for informasjonsbehandlingssystemer, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 5. Foretaket skal ha systemer som sikrer pålitelig og korrekt informasjonsoverføring, og som sikrer at opplysningene til enhver tid behandles fortrolig, samt reduserer risikoen for dataforfalskning, informasjonslekkasje og annen ulovlig tilgang til informasjonen, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 7.

Verdipapirforetak skal ha systemer og rutiner som er tilstrekkelige til å ivareta opplysningers sikkerhet, pålitelighet og fortrolighet, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 21 nr. 2, jf. vpf. § 2-2.

Ansatte, tillitsmenn og personer med bestemmende innflytelse i verdipapirforetak har taushetsplikt om det de under sin virksomhet får kjennskap til om andres forhold, jf. vphl. § 10-5 (1). Tilsvarende gjelder for enhver som utfører arbeid for verdipapirforetaket, selv om vedkommende ikke er ansatt, jf. § 10-5 (2).

Finanstilsynet har utarbeidet rundskriv 3/2019 Veiledning om taushetsplikt, som blant annet gjelder for verdipapirforetak.⁸

Verdipapirforetak som kan komme i besittelse av innsideinformasjon, skal ha rutiner for å hindre ulovlig spredning av slik informasjon, herunder, hvis relevant, rutiner for markedssonderinger, jf. markedsmisbruksforordningen (MAR) artikkel 10, 11 og 14 og kommisjonsforordning (EU) 2016/960 artikkel 2, jf. vphl. § 3-1 og vpf. § 3-1 (5).

Verdipapirforetak som mottar, formidler og/eller utfører ordrer knyttet til finansielle instrumenter som handles, eller som er søkt opptatt til handel, på en handelsplass, må ha ordninger, systemer og rutiner for å avdekke og rapportere mistenkelige ordrer og transaksjoner, jf. MAR artikkel 16 nr. 2 og kommisjonsforordning (EU) 2016/957, jf. vphl. § 3-1 og vpf. § 3-1 (8).

Verdipapirforetak er i tillegg omfattet av forskrift 21. mai 2003 nr. 630 om bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT-forskriften) og må oppfylle krav til retningslinjer og rutiner fastsatt i denne.

⁷ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/rundskriv/2021/veiledning-om-utkontraktering/>

⁸ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/rundskriv/2019/veiledning-om-taushetsplikt/>

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Taushetsplikterklæringer og retningslinjer for håndtering av informasjon, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 21 nr. 2, jf. vpf. § 2-2
- Rutiner for å forhindre ulovlig spredning av innsideinformasjon, herunder rutiner for markedssonderinger, jf. MAR artikkel 10, 11 og 14 og kommisjonsforordning (EU) 2016/960 artikkel 2, jf. vphl. § 3-1 og vpf. § 3-1 (5)
- Rutiner for avdekking og rapportering av mistenkelige ordrer og transaksjoner, jf. MAR artikkel 16 nr. 2 og kommisjonsforordning (EU) 2016/957, jf. vphl. § 3-1 og vpf. § 3-1 (8)
- Retningslinjer og rutiner i henhold til IKT-forskriften

3.7 Administrasjons- og regnskapsrutiner

Verdipapirforetak skal ha gode administrasjons- og regnskapsrutiner, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 5. Verdipapirforetak skal ha rutiner for beslutningstaking og en organisasjonsstruktur som klart og på en dokumentert måte fastslår rapporteringslinjer og fordeler funksjoner og ansvarsområder, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 21 nr. 1 (a), jf. vpf. § 2-2.

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Administrasjons- og regnskapsrutiner, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 5
- Rutiner for beslutningstaking, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 21 nr. 1 (a), jf. vpf. § 2-2

3.8 Interne kontrollordninger og risikostyring

Verdipapirforetak skal ha tilfredsstillende interne kontrollordninger og effektive prosedyrer for risikovurderinger, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 5.

Internkontrollordningene skal være utformet for å sikre etterlevelse av beslutninger og rutiner på alle nivåer i verdipapirforetaket, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 21 nr. 1 (c), jf. vpf. § 2-2. Foretaket skal treffe nærmere angitte tiltak knyttet til risikostyring, herunder ha retningslinjer og rutiner for dette, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 23, jf. vpf. § 2-2.

Nærmere regler om interne kontrollordninger og risikostyring, herunder internrevisjon, er gitt i kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 21 til 24.

Verdipapirforetak er i tillegg omfattet av forskrift 22. september 2008 nr. 1081 om risikostyring og internkontroll (risikostyringsforskriften). Det følger av denne forskriften at verdipapirforetak, dets styre og daglige ledelse skal sørge for å etablere en forsvarlig risikostyring og internkontroll og dokumentere dette, bl.a. ved å fastsette prinsipper for risikostyring og internkontroll. Finanstilsynet har utarbeidet rundskriv 3/2009 Veiledning til forskrift om risikostyring og internkontroll.⁹

⁹ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/rundskriv/2009/veiledning-til-forskrift-om-risikostyring-og-internkontroll/>

Verdipapirforetak må etablere en risikostyring og internkontroll som oppfyller kravene både etter kommisjonsforordning (EU) 2017/565, jf. vpf. § 2-2 og risikostyringsforskriften. Dette er også omtalt i rundskriv 1/2023 Verdipapirforetaks organisering og virksomhet pkt. 2.11.

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Interne kontrollrutiner som sikrer at beslutninger og foretakets interne rutiner overholdes på alle nivåer i foretaket, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 21 nr. 1 (c), jf. vpf. § 2-2
- Retningslinjer og rutiner for risikostyring og internkontroll, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 23 nr. 1 (a) og (b), jf. vpf. § 2-2, og risikostyringsforskriften § 3 nr. 4
- Stillingsinstrukser som særskilt regulerer ansvarsfordelingen mellom daglig leder og andre ledere av virksomheten, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 5 og risikostyringsforskriften § 3 nr. 1 og 2

3.9 Kontroll av regeletterlevelse (compliance)

Verdipapirforetak er etter vphl. § 9-16 (1) nr. 1 pålagt å ha tilstrekkelige og betryggende retningslinjer, rutiner og kontrollmetoder som skal sikre at foretaket, dets ledere, ansatte og tilknyttede agenter etterlever sine forpliktelser etter lov og forskrift. I dette ligger blant annet at det skal etableres en effektiv og uavhengig compliancefunksjon som kontrollerer foretakets etterlevelse av regelverket. De detaljerte kravene til compliancefunksjonen er fastsatt i kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 22, jf. vpf. § 2-2.

I alle foretak, uavhengig av størrelse og kompleksitet, skal det være en complianceansvarlig som har ansvaret for å følge opp foretakets etterlevelse av verdipapirhandeloven og annet relevant regelverk. Dette gjelder også når kontrolloppgavene utkontrakteres.

ESMA har utarbeidet "Guidelines on certain aspects of the MiFID II compliance function requirements", datert 6. april 2021.¹⁰ Finanstilsynet vil legge disse retningslinjene til grunn og følge dem opp i sin tilsynspraksis. Enkelte supplerende retningslinjer om compliancefunksjonen er gitt i Finanstilsynets rundskriv 1/2023 Verdipapirforetaks organisering og virksomhet pkt. 2.10.

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Retningslinjer og rutiner for å avdekke risiko for at foretaket ikke oppfyller sine forpliktelser etter verdipapirhandeloven og tilhørende regelverk, og for begrenning av slik risiko, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 22 nr. 1, jf. vpf. § 2-2
- Stillingsinstruks for complianceansvarlig og retningslinjer for compliancefunksjonen, herunder rutiner for å sikre at compliancefunksjonen fungerer i complianceansvarliges fravær og, hvis relevant, for oppfølging av utkontrakterte kontrolloppgaver, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 22 nr. 2 og 3, jf. vpf. § 2-2, og ESMA Guidelines pkt. 55 til 58 og 75 til 85

¹⁰ <https://www.finanstilsynet.no/regelverk/esma-retningslinjer/esma-retningslinjer/retningslinjer-fra-esma-om-visse-aspekter-ved-kontrollfunksjonen-etter-mifid-ii/>

3.10 Personlige transaksjoner

Verdipapirforetak skal ha tilfredsstillende interne retningslinjer, rutiner og kontrollmetoder for personlige transaksjoner som foretas av foretakets ledere, ansatte og tilknyttede agenter, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 6. Utfyllende regler er gitt i kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 28 og 29, jf. vpf. § 2-2.

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Retningslinjer og rutiner for personlige transaksjoner som foretas av foretakets ledere, ansatte og tilknyttede agenter, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 6 og kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 29, jf. vpf. § 2-2

3.11 Dokumentasjon av investeringstjenester og investeringsvirksomhet

Verdipapirforetak skal sørge for dokumentasjon av alle investeringstjenester og all investeringsvirksomhet, herunder alle utførte transaksjoner, som skal være minst så utfyllende at Finanstilsynet kan kontrollere om regelverket som Finanstilsynet har ansvaret for, er overholdt. Slik dokumentasjon skal oppbevares i minst fem år, eller lenger dersom Finanstilsynet bestemmer det, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 8.

Dokumentasjonen skal omfatte opptak av alle telefonsamtaler og lagring av all elektronisk kommunikasjon i tilknytning til at det ytes investeringstjenester og utøves investeringsvirksomhet, og samtaler og kommunikasjon som er ment å føre til at det ytes investeringstjenester eller utøves investeringsvirksomhet, jf. vphl. § 9-17.

Utfyllende regler om dokumentasjon er gitt i kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 72 til 76, jf. vpf. § 2-2.

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Rutiner for dokumentasjon av alle investeringstjenester og all investeringsvirksomhet, herunder alle utførte transaksjoner, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 8 og vphl. § 9-17, jf. vpf. § 9-7 og kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 72 til 76, jf. vpf. § 2-2
- Retningslinjer og rutiner for opptak av telefonsamtaler og lagring av elektronisk kommunikasjon, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 76, jf. vpf. § 2-2

3.12 Ansattes adgang til å drive næringsvirksomhet

Ansatte i verdipapirforetak må ikke være medlem av styre, bedriftsforsamling eller foretaksforsamling i foretak med finansielle instrumenter som er gjenstand for organisert omsetning eller forvaltningsselskap for verdipapirfond, jf. vphl. § 10-4 (1). Ansatte må heller ikke ha slik innflytelse som nevnt i aksjeloven § 1-3 (2) i slikt foretak. Daglig leder kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra dette, jf. vphl. § 10-4 (2).

Verdipapirforetak skal ha interne instruksjoner for de ansattes adgang til å være medlem av

styre, bedriftsforsamling eller foretaksforsamling, eller ha slik innflytelse som nevnt i aksjeloven § 1-3 (2) i øvrige selskaper, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 9. Slike instruksjoner skal også omfatte styremedlemmer med slik innflytelse i verdipapirforetaket som nevnt i aksjeloven § 1-3 (2). Tilsvarende instruksjoner skal utarbeides for tilfeller der det er gitt unntak etter vphl. § 10-4 (2).

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Instruksjoner for ansattes og styremedlemmers adgang til å være medlem av styret mv., og for tilfeller der det er gitt unntak fra forbud mot at ansatte har nærmere angitte verv etc., jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 9

3.13 Godtgjørelsesordninger

Verdipapirforetak skal ha en godtgjørelsesordning for hele foretaket som skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med foretakets risiko, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter, jf. finansforetaksforskriften kapittel 15, jf. vphl. § 9-16 (4) og § 10-13 og kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 27, jf. vpf. § 2-2. Godtgjørelsesreglene er altså begrunnet i både hensynet til investorbekyttelse og hensynet til foretakets soliditet.

Finanstilsynet har utarbeidet rundskriv 2/2020 Godtgjørelsesordninger i finansforetak og verdipapirforetak.¹¹

EBA har utarbeidet "Guidelines on sound remuneration policies under Directive 2013/36/EU", datert 2. juli 2021.¹² ESMA har videre utarbeidet "Guidelines on certain aspects of the MiFID II remuneration requirements", datert 3. april 2023.¹³ Finanstilsynet vil legge disse retningslinjene til grunn og følge dem opp i sin tilsynspraksis.¹⁴

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Retningslinjer og rutiner for beregning og utbetaling av resultatavhengig godtgjørelse, jf. vphl. § 9-16 (1) nr. 10, kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 27, jf. vpf. § 2-2 og finansforetaksforskriften kapittel 15

3.14 Retningslinjer for aktivt eierskap

Verdipapirforetak som yter porteføljeforvaltning skal ha retningslinjer for aktivt eierskap i aksjer tatt opp til handel på regulert marked som ligger i eller driver virksomhet i EØS, eller

¹¹ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/rundskriv/2020/godtgjorelsesordninger-i-finansforetak-og-verdipapirforetak/>

¹² <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2022/reviderte-retningslinjer-fra-eba-om-retningslinjer-for-godtgjorelsesordninger/>

¹³ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2023/retningslinjer-fra-esma-om-visse-aspekter-ved-godtgjorelseskravene-i-mifid-ii/>

¹⁴ ESMA's retningslinjer trer i kraft 3. oktober 2023. Frem til da gjelder retningslinjene fra 2013: <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2013/esma-2013606--retningslinjer-vedrorende-godtgjorelsesordninger-etter-mifid/>

en forklaring på hvorfor foretaket ikke har slike retningslinjer, jf. vphl. § 9-16a (1). Retningslinjene eller forklaringen skal være offentlig og kostnadsfritt tilgjengelig, og foretaket skal årlig offentliggjøre hvordan retningslinjene er gjennomført, jf. § 9-16a (2) og (3).

Nærmere informasjon om hva retningslinjene skal inneholde er gitt i vpf. § 9-6a.

Foretaket skal utarbeidet følgende (hvis relevant):

- Retningslinjer for aktivt eierskap i aksjer tatt opp til handel på regulert marked, jf. vphl. § 9-16a og vpf. § 9-6a

3.15 Produktstyring

Regelverket oppstiller en rekke krav til verdipapirforetaks håndtering av finansielle instrumenter (produktstyring). Reglene skiller mellom verdipapirforetak som *produserer* finansielle instrumenter (produsenter) og verdipapirforetak som *distribuerer* finansielle instrumenter (distributører). Å produsere finansielle instrumenter omfatter å skape, utvikle, utstede eller utforme finansielle instrumenter, mens med distribusjon menes å tilby eller å anbefale et finansielt instrument, jf. vpf. §§ 9-15 og 9-25. Verdipapirforetak som plasserer finansielle instrumenter, omfattes også av reglene for produsenter. Verdipapirforetak vil enten være produsent eller distributør, da reglene er ment å omfatte alle typer virksomhet som et verdipapirforetak kan tilby.

Verdipapirforetak som *produserer* finansielle instrumenter for salg til kunder, skal ha en prosess for godkjenning av det enkelte finansielle instrumentet og vesentlige endringer i et eksisterende finansielt instrument før det distribueres til kunder, jf. vphl. §§ 9-19 og 10-9 (2) og vpf. §§ 9-15 til 9-24. Som en del av denne prosessen, skal foretaket blant annet identifisere en målgruppe av slutt kunder som det enkelte finansielle instrumentet er ment for, sikre at produktene er forenlige med behovene til målgruppen og sikre at distribusjonsstrategien er tilpasset den identifiserte målgruppen. Foretaket skal deretter gjøre informasjonen om produktet, herunder om målgruppen, tilgjengelig for distributørene.

Verdipapirforetak som *distribuerer* finansielle instrumenter, må oppfylle krav til produktstyring i vphl. § 9-19 og vpf. §§ 9-25 til 9-32. Distributører må blant annet forstå de finansielle instrumentene de tilbyr eller anbefaler, og bruke informasjonen fra produsentene og informasjonen om sine egne kunder til å identifisere målgruppen nærmere.

ESMA har utarbeidet "Guidelines on MiFID II product governance requirements", datert 6. februar 2018.¹⁵ Finanstilsynet vil legge disse retningslinjene til grunn og følge dem opp i sin tilsynspraksis.¹⁶ Videre har Finanstilsynet redegjort for kravene til produktstyring i brev 17. desember 2019.¹⁷

¹⁵ <https://www.finanstilsynet.no/regelverk/esma-retningslinjer/esma-retningslinjer/retningslinjer-om-produktstyringskravene-i-mifid-ii/>

¹⁶ Oppdaterte retningslinjer ble vedtatt i mars 2023, men tidspunkt for ikrafttredelse er (per juni 2023) ikke fastsatt: <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esma-updates-its-guidance-product-governance>

¹⁷ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2019/verdipapirforetakenes-etterlevelse-av-kravene-til-produktstyring-og-ansattes-kompetanse/>

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Rutiner for produktstyring, jf. vphl. § 9-19 og vpf. §§ 9-15 til 9-32
- Produsenter skal i tillegg utarbeide rutiner for å sikre at produksjonen av finansielle instrumenter oppfyller kravene til håndtering av interessekonflikter, jf. vpf. § 9-16
- Distributører skal i tillegg utarbeide rutiner for å innhente opplysninger om det enkelte finansielle instrumentet og godkjenningsprosessen foretatt av produsenten, jf. vphl. § 9-19 (4)

3.16 Uavhengig investeringsrådgivning

Verdipapirforetak som informerer kunden om at det yter uavhengig investeringsrådgivning etter vphl. § 10-10 (3) nr. 1, skal fastsette og gjennomføre en utvelgingsprosess for å vurdere og sammenligne et tilstrekkelig utvalg av finansielle instrumenter som er tilgjengelige på markedet, jf. vphl. § 10-11 (1) og kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 53 nr. 1, jf. vpf. § 2-2.

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Utvelgingsprosess for å sikre et tilstrekkelig utvalg av finansielle instrumenter, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 53 nr. 1, jf. vpf. § 2-2

3.17 Kompetansekrav for ansatte

Verdipapirforetak skal sikre at personer som yter investeringsrådgivning eller gir informasjon om finansielle instrumenter, investeringstjenester eller tilknyttede tjenester, har den kunnskapen og kompetansen som kreves for å sikre at foretaket oppfyller kravet til god forretningsskikk og øvrige krav til investorbekyttelse, jf. vphl. § 10-14.

ESMA har utarbeidet "Guidelines for the assessment of knowledge and competence", datert 3. januar 2017.¹⁸ Finanstilsynet vil legge disse retningslinjene til grunn og følge dem opp i sin tilsynspraksis. Videre har Finanstilsynet redegjort for kompetansekravene i brev 17. desember 2019.¹⁹

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Rutiner for opplæring og testing av ansatte, jf. vphl. § 10-14 og ESMA Guidelines

3.18 Kundemidler og sikkerhetsstillelse

Verdipapirforetak skal treffe betryggende tiltak slik at kundens finansielle instrumenter og kundemidler holdes atskilt fra foretakets, jf. vphl. § 9-18. Utfyllende regler om kundemidler og sikkerhetsstillelse følger av vpf. §§ 9-8 til 9-14.

¹⁸ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2018/nye-kompetansekrav-for-ansatte-i-verdipapirforetak/>

¹⁹ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2019/verdipapirforetakenes-etterlevelse-av-kravene-til-produktstyring-og-ansattes-kompetanse/>

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Rutiner for beskyttelse av kunders finansielle instrumenter og kundemidler, jf. vphl. § 9-18 og vpf. § 9-8 flg.

3.19 Klagebehandling

Verdipapirforetak skal ha effektive og tilgjengelige retningslinjer og rutiner for rask behandling av klager fra kunder og potensielle kunder, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 26, jf. vpf. § 2-2. Foretaket skal føre register over mottatte klager og tiltakene som treffes for å løse klagesakene. Foretaket skal opprette en egen klagebehandlingsfunksjon, som skal ha ansvar for å undersøke slike klager. Funksjonen kan utføres av funksjonen for regeletterlevelse (compliancefunksjonen).

Finanstilsynet har utarbeidet rundskriv 4/2019 Retningslinjer for klagebehandling i bank-, finans-, forsikrings- og verdipapirverksemd.²⁰

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Retningslinjer for klagebehandling, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 26, jf. vpf. § 2-2

3.20 Klassifisering av kunder

Behovet for investorbekyttelse varierer mellom foretakets kunder avhengig av bl.a. kundens kunnskap og erfaring. Graden av investorbekyttelse deles opp i tre kategorier avhengig av kundens profesjonalitet. Foretaket skal kategorisere sine kunder som ikke-profesjonelle, profesjonelle eller kvalifiserte motparter, jf. vphl. §§ 10-6 til 10-8 og 10-23.

Regler om kundekategorisering er også gitt i kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 45, jf. vpf. § 2-2.

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Retningslinjer og rutiner for kategorisering av kunder, jf. vphl. § 10-6 (4)

3.21 Vederlag fra eller til andre enn kunden

Verdipapirforetak som yter uavhengig investeringsrådgivning eller porteføljeforvaltning, kan ikke motta og beholde gebyrer, provisjoner, andre pengeytelser eller naturalytelser fra andre enn kunden i forbindelse med at det yter disse investeringstjenestene, jf. vphl. § 10-12 (4).

Forbudet gjelder ikke mindre naturalytelser som er egnet til å forbedre kvaliteten på

²⁰ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/rundskriv/2019/retningslinjer-for-klagebehandling-i-bank--finans--forsikrings--og-verdipapirverksemd/>

tjenesten til kunden og ikke er egnet til å svekke foretakets evne til å ivareta kundens interesser, forutsatt at det gis tydelig informasjon om disse ytelsene. Hva som er å regne som mindre naturalytelse, er utdypet i vpf. § 10-4.

Foretak som yter andre investeringstjenester enn uavhengig investeringsrådgivning og porteføljeforvaltning, kan motta og beholde ytelser fra andre enn kunden dersom vederlaget er egnet til å forbedre kvaliteten på tjenesten og ikke svekker foretakets plikt til å ivareta kundens interesser på beste måte, jf. vphl. § 10-12 (1).

Nærmere regler om vederlag fra eller til andre enn kunden er gitt i vpf. §§ 10-1 til 10-5.

Finanstilsynet har redegjort for regelverket om returprovisjon i brev datert 21. januar 2020.²¹

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Retningslinjer og rutiner som skal sikre at pengeytelser mottatt fra tredjepart eller person som opptrer på vegne av tredjepart fordeles og overføres til hver enkelt kunde, jf. vpf. § 10-4
- Rutiner knyttet til betaling for analyse, jf. vpf. § 10-5

3.22 Vurdering av egnethet og hensiktsmessighet

Verdipapirforetak som yter investeringsrådgivning eller driver porteføljeforvaltning, skal innhente nærmere angitte opplysninger om kunden. Opplysningene skal sette foretaket i stand til å anbefale den investeringstjenesten og de finansielle instrumentene som er egnet for vedkommende kunde, jf. vphl. § 10-15 (1) og (2). Et verdipapirforetak skal, når det yter andre investeringstjenester enn investeringsrådgivning eller porteføljeforvaltning, innhente nærmere angitte opplysninger som skal gjøre foretaket i stand til å vurdere om den påtenkte investeringstjenesten eller det påtenkte investeringsproduktet er hensiktsmessig for kunden, jf. vphl. § 10-15 (3) til (5).

Utfyllende regler om vurdering av egnethet og hensiktsmessighet er gitt i kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 54 til 58, jf. vpf. § 2-2.

ESMA har utarbeidet "Guidelines on certain aspects of the MiFID II suitability requirements", datert 3. april 2023,²² og "Guidelines on certain aspects of the MIFID II appropriateness and execution-only requirements", datert 12. april 2022.²³ Finanstilsynet vil legge disse retningslinjene til grunn og følge dem opp i sin tilsynspraksis.²⁴

²¹ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2020/temaundersokelse-returprovisjon-verdipapirforetakene-folger-i-liten-grad-nytt-regelverk/>

²² <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2023/retningslinjer-fra-esma-om-visse-aspekter-ved-egnethetskravene-i-mifid-ii/>

²³ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2022/mifid-ii-krava-til-formalstenlegheit-og-execution-only/>

²⁴ Retningslinjene om egnethetskravene trer i kraft 3. oktober 2023. Frem til da gjelder retningslinjene fra 2018: <https://www.finanstilsynet.no/regelverk/esma-retningslinjer/esma-retningslinjer/retningslinjer-om-visse-aspekter-ved-egnethetskravene-i-mifid-ii/>

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Rutiner og retningslinjer for egnethetsvurdering, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 54, 55 og 58, jf. vpf. § 2-2, og ESMA Guidelines on suitability
- Rutiner og retningslinjer for hensiktsmessighetsvurdering, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 55 til 57, jf. vpf. § 2-2, og ESMA Guidelines on appropriateness

3.23 Beste resultat

Verdipapirforetak skal ved utførelse av kundeordrer gjennomføre tilstrekkelige tiltak for å oppnå best mulig resultat for kunden, jf. vphl. § 10-19. Nærmere regler om beste resultat er gitt i kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 64 til 66, jf. vpf. § 2-2.

Verdipapirforetak skal ha effektive systemer, prosedyrer og ordninger for å sikre etterlevelse av bestemmelsene om beste resultat ved ordreutførelse, herunder ha retningslinjer for utførelse av kundeordrer, vphl. § 10-19 og kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 66, jf. vpf. § 2-2.

Verdipapirforetak som yter porteføljeforvaltning eller mottak og formidling av ordrer, skal treffe nærmere angitte tiltak for å oppnå best mulig resultat for sine kunder når de henholdsvis plasserer eller formidler ordrer for utførelse hos andre foretak, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 65, jf. vpf. § 2-2. Foretaket skal ha retningslinjer som gjør foretaket i stand til å oppfylle disse forpliktelsene, jf. artikkel 65 nr. 5.

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Retningslinjer for utførelse av kundeordrer, jf. vphl. § 10-19 (4) og kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 66, jf. vpf. § 2-2
- Retningslinjer for å oppnå det best mulige resultat ved porteføljeforvaltning og mottak og formidling av ordrer, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 65 nr. 5, jf. vpf. § 2-2

3.24 Håndtering av kundeordrer

Verdipapirforetak skal etablere prosedyrer og ordninger som sikrer hurtig, rettferdig og effektiv utførelse av kundeordrer, vurdert i forhold til foretakets øvrige kundeordrer og foretakets handel for egen regning, jf. vphl. § 10-21. Prosedyrene og ordningene skal legge til rette for utførelse av sammenlignbare kundeordrer i den rekkefølgen de er kommet inn. Nærmere regler om håndtering av kundeordrer er gitt i kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 67 til 70, jf. vpf. § 2-2.

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Retningslinjer for ordreallokering, jf. vphl. § 10-21 og kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 68, jf. vpf. § 2-2

- Rutiner for å hindre at transaksjoner for egen regning som aggregeres med kundeordrer allokeres på en måte som skader kundens interesser, jf. kommisjonsforordning (EU) 2017/565 artikkel 69 nr. 3, jf. vpf. § 2-2

3.25 Offentliggjøring av bærekraftsrelaterte opplysninger

Verdipapirforetak som har tillatelse etter vphl. § 2-1 (1) nr. 4 og/eller 5 (porteføljeforvaltning og investeringsrådgivning), er underlagt offentliggjøringskrav og krav til prekontraktuelle og periodiske opplysninger til kunden om bærekraftsrelaterte forhold ved tjenesteytingen, jf. lov om offentliggjøring av bærekraftsrelatert informasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer. Det er i Prop. 208 LS (2020–2021) pkt. 3.6.4 lagt til grunn at foretakene må ha etablert retningslinjer og rutiner for etterlevelse av kravene.

Foretaket skal utarbeide følgende (hvis relevant):

- Retningslinjer og rutiner for etterlevelse av kravene til offentliggjøring og prekontraktuelle og periodiske opplysninger til kunden

3.26 Transaksjonsrapportering

Verdipapirforetak som har tillatelse etter vphl. § 2-1 (1) nr. 2 og/eller 3, det vil si ordretutførelse og/eller egenhandel, skal rapportere utførte transaksjoner til Finanstilsynet så snart som mulig og senest ved utgangen av påfølgende virkedag, jf. forordning (EU) nr. 600/2014 (MiFIR) artikkel 26, jf. vphl. § 8-1. Rapporteringsplikten omfatter transaksjoner i finansielle instrumenter som er opptatt til handel, eller handles på en handelsplass, eller som det er søkt om opptak til handel for på en handelsplass, finansielle instrumenter med finansielt instrument som handles på en handelsplass som underliggende, og finansielle instrumenter som har indekser eller en kurv av finansielle instrumenter som handles på en handelsplass som underliggende.

Foretaket kan ikke gjennomføre rapporteringspliktige transaksjoner før det godtgjør overfor Finanstilsynet at det er i stand til å sende transaksjonsrapporter til Finanstilsynets transaksjonsrapporteringssystem.

Mer informasjon om transaksjonsrapportering er tilgjengelig på Finanstilsynets nettsted.²⁵

Foretak som gjennomfører rapporteringspliktige handler, skal utarbeide følgende:

- Retningslinjer, systemer og rutiner for å sikre at rapporteringsplikten oppfylles, jf. MiFIR artikkel 26, jf. vphl. § 8-1, og utfyllende forskrifter

3.27 Tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering

Verdipapirforetak skal forebygge og avdekke transaksjoner med tilknytning til utbytte av

²⁵ <https://www.finanstilsynet.no/rapportering/fellesrapporteringer/mifir-transaksjonsrapportering/>

straffbare handlinger eller med tilknytning til terrorfinansiering. Nærmere regler om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering finnes i hvitvaskingsloven (hvvil.) og hvitvaskingsforskriften.

Foretakets rutiner skal utarbeides med bakgrunn i risikovurderingen som er gjort for virksomheten. Både rutiner og risikovurdering skal være skriftlige, og de skal oppdateres jevnlig, jf. hvvl. §§ 7 og 8.

Foretaket skal utpeke en hvitvaskingsansvarlig i ledelsen som er ansvarlig for at hvitvaskingsrutinene implementeres og etterleves i virksomheten, jf. hvvl. § 8 (5). Dersom foretakets art og omfang tilsier det, skal foretaket også utpeke en etterlevelsansvarlig, jf. hvvl. § 35 (2) (a). Dette er også omtalt i rundskriv 1/2023 Verdipapirforetaks organisering og virksomhet, pkt. 2.12.

Finanstilsynet har utarbeidet rundskriv 4/2022 Veileder til hvitvaskingsloven.²⁶

Foretaket skal utarbeide følgende:

- Virksomhetsinnrettet risikovurdering, jf. hvvl. § 7
- Rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko og oppfyller plikter etter hvitvaskingsregelverket, jf. hvvl. § 8

3.28 Kapitalforhold

Verdipapirforetak skal til enhver tid oppfylle kravene til kapital som følger av vphl. §§ 9-39 til 9-49 og forskrifter og enkeltvedtak gitt med hjemmel i disse bestemmelsene. Det er med hjemmel i verdipapirhandelloven fastsatt forskrifter som regulerer verdipapirforetaks kapitaldekning og store engasjementer og tilsvarende krav på konsolidert basis. Det vises særlig til forskrift 22. august 2014 nr. 1097 om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV (CRR/CRD IV-forskriften) og til vpf. § 9-58.

3.28.1 Ansvarlig kapital

Ved beregning av kapitalkrav fastsatt i verdipapirhandelloven skal foretaket overholde bestemmelsene i CRR/CRD IV-forskriften.

Verdipapirforetak skal i tillegg til å oppfylle minstekrav til ansvarlig kapital etter pilar 1, regelmessig gjennomføre en intern kapitalvurderingsprosess ("Internal Capital Adequacy Assessment Process" – ICAAP) for å ta stilling til kapitalbehov, i samsvar med rundskriv 12/2016 Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov.

Rapportering av ICAAP til Finanstilsynet er ikke en periodisk rapportering, men skal oversendes når Finanstilsynet ber om dette. For ordens skyld presiseres det at samtlige verdipapirforetak skal gjennomføre ICAAP minst én gang årlig, uavhengig av rapportering til Finanstilsynet.

Dersom det inntreffer forhold som medfører risiko for at verdipapirforetaket ikke vil kunne oppfylle de fastsatte kapitalkravene, eller det oppstår andre forhold som kan innebære stor

²⁶ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/rundskriv/2022/veileder-til-hvitvaskingsloven/>

risiko knyttet til driften av foretaket, skal foretaket straks gi melding til Finanstilsynet om dette, jf. vphl. § 19-2 (2).

Foretaket skal utarbeide:

- Retningslinjer, systemer og rutiner for å sikre at rapporteringsplikten av foretakets kapitaldekning og store engasjementer til Finanstilsynet blir oppfylt, jf. vphl. §§ 9-39 til 9-49 med tilhørende forskrifter

3.28.2 Forsvarlig likviditetsstyring

Verdipapirforetak er underlagt krav om forsvarlig likviditetsstyring, jf. CRR/CRD IV-forskriften del V. Styret skal fastsette en likviditetsstrategi som tilfredsstillende kravene i forskriften, jf. § 12. Videre skal foretaket ha en beredskapsplan med prosedyrer for å håndtere bortfall av likviditet for foretaket og likviditetssvikt i markedet, jf. § 14.

Foretaket skal utarbeide:

- Likviditetsstrategi, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 12
- Beredskapsplan med prosedyrer for å håndtere bortfall av likviditet for foretaket og likviditetssvikt i markedet, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 14

3.28.3 Store engasjementer

Verdipapirforetak som søker om tillatelse etter vphl. § 2-1 (1) nr. 2, 3, 6, 8 og/eller 9 og/eller morselskap som nevnt i vphl. § 9-46 (1) nr. 3, er underlagt kravene i forordning (EU) nr. 575/2013 (CRR) del fire, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 2 første ledd og fjerde ledd første punktum.

Foretaket skal utarbeide:

- Retningslinjer og rutiner for etterlevelse av regelverket om store engasjementer, jf. CRR artikkel 393, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 2 (hvis relevant)

3.28.4 Konsolidering

Dersom verdipapirforetaket har en direkte eller indirekte eierandel på 20 prosent eller mer av stemmene eller kapitalen i et annet foretak, har felles ledelse med et annet foretak eller har morselskap, med mindre halvparten eller mer av virksomheten i konsernet er virksomhet som ikke er konsesjonspliktig og underlagt kapitalkrav, skal kravene i vphl. kapittel 9 anvendes på konsolidert grunnlag, jf. vphl. § 9-46 (1). Finanstilsynet skal på søknadstidspunktet informeres dersom verdipapirforetaket er underlagt kapitalkrav på konsolidert grunnlag.

Finanstilsynet skal også informeres umiddelbart dersom verdipapirforetaket faller inn under kravene til konsolidering på et senere tidspunkt.

3.28.5 Gjenopprettingsplan

Verdipapirforetak som skal ha startkapital på et beløp i norske kroner tilsvarende minst 730 000 euro, jf. vphl. § 9-39 (1), det vil si foretak som søker om tillatelse etter vphl. § 2-1 (1) nr. 3, 6, 8 og/eller 9, er omfattet av reglene om soliditets- og solvenssvikt i finansforetaksloven kapittel 20, herunder plikten til å utarbeide gjenopprettingsplan etter

§ 20-5. Det samme gjelder morselskap i konsern der et slikt verdipapirforetak inngår. Utfyllende regler er gitt i finansforetaksforskriften kapittel 20 og forskrift 20. desember 2018 nr. 2256 om utfyllende regler til finansforetaksforskriften kapittel 20.

Finanstilsynet har utarbeidet rundskriv 12/2019 Retningslinjer for gjenopprettingsplanar for verdipapirforetak.²⁷

Foretak skal utarbeide følgende:

- Gjenopprettingsplan, jf. finansforetaksloven § 20-5 og forskrift om utfyllende regler til finansforetaksforskriften kapittel 20 (hvis relevant)

²⁷ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/rundskriv/2019/retningslinjer-for-gjenopprettingsplanar-for-verdipapirforetak/>

Vedlegg 1 Referansedokument for rutiner

Hjemmel	Tema	Foretakets rutiner/ retningslinjer
Ledelsen av foretaket		
Vphl. § 9-10 (8), rundskriv 1/2020 pkt. 3.3 og EBA/ESMA "Guidelines on the assessment of the suitability of the members of the management body and key function holders", pkt. 21 og 97 til 109	Rutiner for egnethetsvurdering, opplæring og utdanning av styremedlemmer, daglig leder og faktiske ledere, og for å fremme mangfold ved rekrutteringen av disse	
Tiltak for å identifisere og hindre eller håndtere interessekonflikter		
(EU) 2017/565 artikkel 34	Retningslinjer for interessekonflikter	
(EU) 2017/565 artikkel 37	Rutiner knyttet til investeringsanalyser og markedsføringsmateriell	
(EU) 2017/565 artikkel 38 til 42	Rutiner knyttet til fulltegningsgaranti eller plassering	
Rundskriv 1/2023 pkt. 3.2	Rutiner knyttet til godkjenningssfunksjon for oppdrag	
	Etiske retningslinjer	
Kontinuitet og regelmessighet		
Vphl. § 9-16 (1) nr. 3 og (EU) 2017/565 artikkel 21 nr. 3	Prosedyrer for å sikre kontinuitet og regelmessighet i investeringstjenestevirksomheten	
Utkontraktering		
(EU) 2017/565 artikkel 31 nr. 2 (k)	Beredskapsplan for fortsatt virksomhet ved uforutsette hendelser og regelmessig kontroll av fasiliteter for sikkerhetskopiering	
Rundskriv 7/7021 pkt. 8.2	Rutiner for oppfølging av utkontrakterte oppgaver	
Taushetsplikt og informasjonshåndtering		
(EU) 2017/565 artikkel 21 nr. 1	Taushetsplikterklæringer og retningslinjer for håndtering av informasjon	
MAR artikkel 10, 11 og	Rutiner for å forhindre ulovlig	

14 og (EU) 2016/960 artikkel 2	spredning av innsideinformasjon, herunder rutiner for markeds-sonderinger	
MAR artikkel 16 nr. 2 og (EU) 2016/957	Rutiner for avdekking og rapportering av mistenkelige ordre og transaksjoner	
IKT-forskriften	Retningslinjer og rutiner	
Administrasjons- og regnskapsrutiner mv.		
Vphl. § 9-16 (1) nr. 5	Administrasjons- og regnskapsrutiner	
(EU) 2017/565 artikkel 21 nr. 1 (a)	Rutiner for beslutningstaking	
Interne kontrollordninger, risikostyring mv.		
(EU) 2017/565 artikkel 21 nr. 1 (c)	Interne kontrollrutiner som sikrer at beslutninger og foretakets interne rutiner overholdes på alle nivåer i foretaket	
(EU) 2017/565 artikkel 23 (1) (a) og (b) og risikostyringsforskriften § 3 nr. 4	Retningslinjer og rutiner for risikostyring og internkontroll	
Vphl. § 9-16 (1) nr. 5 og risikostyringsforskriften § 3 nr. 1 og 2	Stillingsinstruksjoner som særskilt regulerer ansvarsfordelingen mellom daglig leder og andre ledere av virksomheten	
Kontroll av regeletterlevelse (compliance)		
(EU) 2017/565 artikkel 22 nr. 1	Retningslinjer og rutiner for å avdekke risiko for at foretaket ikke oppfyller sine forpliktelser etter verdipapirhandelloven og tilhørende regelverk, og for begrensning av slik risiko	
(EU) 2017/565 artikkel 22 nr. 2 og 3 og ESMA "Guidelines on certain aspects of the MiFID II compliance function requirements", pkt. 55–58 og pkt. 75–85	Stillingsinstruks for compliance-ansvarlig og retningslinjer for compliancefunksjonen, herunder rutiner for å sikre at compliancefunksjonen fungerer i complianceansvarliges fravær og, hvis relevant, for oppfølging av utkontrakterte kontrolloppgaver	
Personlige transaksjoner		
Vphl. § 9-16 (1) nr. 6 og (EU) 2017/565 artikkel 29	Retningslinjer og rutiner for personlige transaksjoner som foretas av foretakets ledere,	

	ansatte og tilknyttede agenter	
Dokumentasjon av investeringstjenester og investeringsvirksomhet		
Vphl. § 9-16 (1) nr. 8, vphl. § 9-17 og (EU) 2017/565 artikkel 72 til 76	Rutiner for dokumentasjon av alle investeringstjenester og all investeringsvirksomhet, herunder alle utførte transaksjoner	
(EU) 2017/565 artikkel 76	Retningslinjer og rutiner for opptak av telefonsamtaler og lagring av elektronisk kommunikasjon	
Ansattes adgang til å drive næringsvirksomhet		
Vphl. § 9-16 (1) nr. 9	Instrukser for ansattes og styremedlemmers adgang til å være medlem av styret mv, og for tilfeller der det er gitt unntak fra forbud mot at ansatte har nærmere angitte verv etc.	
Godtgjørelsesordninger		
Vphl. § 9-16 (1) nr. 10, (EU) 2017/565 artikkel 27 og finansforetaksforskriften kapittel 15	Retningslinjer og rutiner for beregning og utbetaling av resultatavhengig godtgjørelse	
Retningslinjer for aktivt eierskap – gjelder foretak med tjeneste 4		
Vphl. § 9-16a og vpf. § 9-6a	Retningslinjer for aktivt eierskap i aksjer tatt opp til handel på regulert marked, eller en forklaring på hvorfor foretaket ikke har slike retningslinjer	
Produktstyring		
Vphl. § 9-19 og vpf. §§ 9-15 til 9-32	Rutiner for produktstyring	
Vpf. § 9-16	Produsenter: Rutiner for å sikre at produksjonen av finansielle instrumenter oppfyller kravene til håndtering av interessekonflikter	
Vphl. § 9-19 (4)	Distributører: Rutiner for å innhente opplysninger om det enkelte finansielle instrumentet og godkjenningsprosessen foretatt av produsenten	

Uavhengig investeringsrådgivning – gjelder foretak med tjeneste 5		
Vppl. § 10-11, jf. (EU) 2017/565 artikkel 53 nr. 1	Utvelgingsprosess for å sikre et tilstrekkelig utvalg av finansielle instrumenter	
Kompetansekrav for ansatte		
Vppl. § 10-14 og ESMA "Guidelines for the assessment on knowledge and competence"	Rutiner for opplæring og testing av ansatte	
Kundemidler og sikkerhetsstillelse		
Vppl. § 9-18 og vpf. § 9-8 flg.	Rutiner for beskyttelse av kunders finansielle instrumenter og kundemidler	
Klagebehandling		
(EU) 2017/565 artikkel 26	Retningslinjer for klagebehandling	
Klassifisering av kunder		
Vppl. § 10-6 (4)	Retningslinjer og rutiner for kategorisering av kunder	
Vederlag fra andre enn kunden		
Vpf. § 10-4	Retningslinjer og rutiner som skal sikre at pengeytelser mottatt fra tredjepart mv. fordeles og overføres til hver enkelt kunde	
Vpf. § 10-5	Rutiner knyttet til betaling for analyse	
Vurdering av egnethet og hensiktsmessighet		
(EU) 2017/565 artikkel 54, 55 og 58 og ESMA "Guidelines on certain aspects of the MiFID II suitability requirements"	Retningslinjer og rutiner for egnethetsvurdering (gjelder foretak med tjeneste 4 og/eller 5)	
(EU) 2017/565 artikkel 55 til 57 og ESMA "Guidelines on certain aspects of the MiFID II appropriateness and execution-only requirements"	Retningslinjer og rutiner for hensiktsmessighetsvurdering	

Beste resultat		
Vphl. § 10-19 (4) og (EU) 2017/565 artikkel 66	Retningslinjer for utførelse av kundeordrer (gjelder foretak med tjeneste 2)	
(EU) 2017/565 artikkel 65 nr. 5	Retningslinjer for å oppnå det best mulige resultat ved porteføljeforvaltning og mottak og formidling av ordrer (gjelder foretak med tjeneste 1 og/eller 4)	
Håndtering av kundeordre – gjelder foretak med tjeneste 2		
Vphl. § 10-21 og (EU) 2017/565 artikkel 68 nr. 1 (c)	Retningslinjer for ordreallokering	
(EU) 2017/565 artikkel 69 nr. 3	Rutiner for å hindre at transaksjoner for egen regning som aggregeres med kundeordre allokteres på en måte som skader kundens interesser	
Bærekraftsopplysninger – gjelder foretak med tjeneste 4 og/eller 5		
Lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer	Retningslinjer og rutiner for etterlevelse av kravene til offentliggjøring og prekontraktuelle og periodiske opplysninger til kunden	
Transaksjonsrapportering – gjelder foretak med tjeneste 2 og/eller 3		
MiFIR artikkel 26 og utfyllende forskrifter til denne	Retningslinjer, systemer og rutiner for å sikre at rapporteringsplikten oppfylles	
Tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering		
Hvv. § 7	Virksomhetsinnrettet risikovurdering	
Hvv. § 8	Rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko og oppfyller plikter etter hvitvaskingsregelverket	
Kapitalforhold		
Vphl. §§ 9-39 til 9-49 og forskrifter gitt med hjemmel i disse bestemmelsene	Retningslinjer og rutiner for å sikre rapporteringsplikten av foretakets kapitaldekning og store engasjementer	
CRR/CRD IV-	Likviditetsstrategi	

forskriften § 12		
CRR/CRD IV-forskriften § 14	Beredskapsplan med prosedyrer for å håndtere bortfall av likviditet og likviditetssvikt i markedet	
CRR-artikkel 393 (gjelder foretak med tjeneste 2, 3, 6, 8 og 9 og/eller morselskap)	Retningslinjer og rutiner for etterlevelse av regelverket for store engasjementer (gjelder foretak med tjeneste 2, 3, 6, 8 og/eller 9)	
Soliditets- og solvenssvikt – gjelder foretak med tjeneste 3, 6, 8 og 9 og/eller morselskap		
Finansforetaksloven § 20-5 og forskrift om utfyllende regler til finansforetaksforskriften kapittel 20	Gjenopprettingsplan	

Vedlegg 2 Egenevaluering av kapitalbehov (ICAAP)

Verdipapirforetak, forvaltningsselskaper og AIF-forvaltere: ICAAP samlet kapitalbehov

Skjemaet fylles ut av

- 1) verdipapirforetak, forvaltningsselskaper med tillatelse til å yte aktiv forvaltning, forvaltere av alternative investeringsfond med tillatelse til å yte aktiv forvaltning
- 2) foretak som er omfattet av krav til ICAAP på konsolidert basis i henhold til verdipapirhandelloven (vphl.) § 9-46 (1)

I skjemaet benyttes begrepet "foretak". For konsern og delkonsern kan "foretak" leses som konsernspiss i konsern eller delkonsern.

Ved eventuell plassmangel kan egne ark benyttes. Dokumentasjonen bør i så fall inneholde tydelige referanser til nummereringen i dette skjemaet. I den grad det i ICAAP-rapporteringen benyttes definisjoner som avviker fra definisjoner i lov og forskrift på området, må disse definisjonene forklares. I de tilfeller spørsmål ikke er av relevans for foretaket, bes dette angitt ved å skrive "Ikke relevant" i vedkommende felt. Hvis temaene i dette skjemaet ikke omhandles i innrapporteringen, vil de mest sannsynlig måtte dekkes via tilleggsrapportering eller gjennom andre oppfølgingsaktiviteter.

1 Rapporteringsenhet

Oppgi foretakets navn, organisasjonsnummer og postadresse

Foretak	
Organisasjonsnummer	
Postadresse	
Postnummer og -sted	

2 Rapporteringstidspunkt

Rapporteringen er foretatt med opplysninger oppdatert per _____. (Dato)

3 Kontaktperson

Angi navn, telefonnummer og e-postadresse til person som kan besvare eventuelle henvendelser om rapporteringen.

Kontaktperson	
Telefonnummer	
E-postadresse	

4 Rapportering på konsolidert basis

Gi opplysninger om de enkelte foretakene som er omfattet av rapporteringen iht. vphl. § 9-46.

Nr.	Navn på foretak	Organisasjonsnummer	Rapporterende foretaks eierandel (i prosent)	Kapitalbehov (i tusen kroner)
1				
2				
3				
4				
5				
6				

5 Forretningsidé, strategi og markedsutvikling

Gi en kortfattet redegjørelse for foretakets forretningsidé, strategi og vurdering av markedsutviklingen.

--

6 Utkontraktering og tilknyttede agenter

Gi en kortfattet redegjørelse for foretakets eventuelle utkontraktering av kjernevirksomhet og bruk av tilknyttede agenter, herunder en oversikt over navn på foretak som virksomhet er utkontraktert til og tilknyttede agenter og hvilken type virksomhet disse utfører på vegne av foretaket, samt angivelse av omfanget av utkontraktering og bruk av tilknyttede agenter, eksempelvis angitt i prosent av foretakets driftsinntekter. Redegjør for hvordan disse forholdene er tatt hensyn til i ICAAP-en.

--

7 Endringer i strategi, forretningsplaner og driftsforhold

Gi en kortfattet redegjørelse for eventuelle endringer i strategisk fokus, forretningsplaner, driftsforhold eller i andre faktorer som i vesentlig grad vil kunne påvirke forutsetninger eller metoder som brukes i ICAAP-en eller påvirke kapitalbehovet. Det bes opplyst i hvilken grad slike endringer allerede er tatt hensyn til i ICAAP-en.

8 Retningslinjer for risikohåndtering

Gi en kortfattet redegjørelse for foretakets retningslinjer for identifikasjon, styring, overvåking, kontroll og rapportering av risikoer som foretaket er eller kan bli eksponert for. Opplys om disse retningslinjene er dokumentert.

9 Risikostyring og kontroll av etterlevelse

Gi en kortfattet redegjørelse for organiseringen av risikostyringen i foretaket og kontrollen med etterlevelse av retningslinjer, rammer og rutiner, herunder rapporteringslinjene fra disse funksjonene til daglig leder og styre.

10 Gjennomgang av foretakets risikostyring og internkontroll

Angi tidspunkt for siste årlige gjennomgang og vurdering av foretakets risikostyring og internkontroll, jf. forskrift 22. september 2008 nr. 1080 om risikostyring og internkontroll:

Handling	Dato
Årlig gjennomgang og vurdering av risikoer, risikostyring og internkontroll, jf. §§ 6, 7 og 8	
Dato for daglig leders vurdering av risikosituasjonen til styret, jf. § 8	
Årlig rapport fra internrevisjonen eller bekreftelse fra revisor til styret, jf. §§ 9 og 10	
Dato for styrets behandling, jf. §§ 8 og 10	

11 Nye identifiserte risikoer

For foretak som tidligere har rapportert ICAAP. Gi en kort redegjørelse for eventuelle nye risikoer knyttet til forretningsdriften som er identifisert, og hvordan disse er tatt hensyn til i ICAAP-en.

12 Vurdering av risikoer

Gi en kortfattet redegjørelse for ledelsens vurdering av viktigheten av foretakets eksponering og kapitalbehov for hver enkelt risikotype (jf. punkt 13, på neste side).

13 Kapitalbehov

Vis beregningen av foretakets kapitalbehov. Foretaket må selv føre opp de risikotyper som det er eksponert for. Beløp oppgis i tusen kroner. Foretak som er omfattet av unntak for beregning av kapital for operasjonell risiko under pilar 1, jf. CRR artikkel 95 og 97, markerer dette ved å sette et kryss i cellen for "Operasjonell risiko" i første kolonne. Merk at foretak som er omfattet av unntak for beregning av kapital for operasjonell risiko likevel skal beregne kapitalbehov for operasjonell risiko under pilar 2, dvs. skal fylle ut cellen for "Operasjonell risiko" i andre kolonne.

Risikotype	Kapitalkrav (Pilar I)	Kapitaltillegg (Pilar II)	Kommentarer
Kredittrisiko			
Markedsrisiko			
Operasjonell risiko			
Likviditetsrisiko			
Finansieringsrisiko			
Konsentrasjonsrisiko			
Forsikringsrisiko			
Risiko pensjonsforpliktelser			
Forretningsrisiko / Strategisk risiko			
Risiko uforsvarlig gjeldsoppbygging			
Systemrisiko			
Øvrige risikoer:			
1			
2			
3			
Kapitalmål			
Total			
Kapitalbehov (Pilar I + Pilar II)			
Kapitalbehov (Pilar I + Pilar II) i % av beregningsgrunnlaget for kapitalkrav (Pilar I)			
Startkapitalkrav (med tillegg dersom aktuelt)			
Kapitalkrav relatert til faste kostnader (dersom aktuelt)			

Foretakets ansvarlige kapital er på _____ tusen kroner. (Beløp i tusen kroner)

Beregningen er foretatt basert på data per _____. (Dato)

14 Om beregningen av kapitalbehovet

Gi en kortfattet redegjørelse for beregningen av foretakets kapitalbehov spesifisert for hver enkelt risikotype (jf. kolonne A under punkt 13), herunder valg av metoder og forutsetninger. Dersom andre forhold enn risiko, som for eksempel omdømme eller strategiske mål, er vurdert i forbindelse med ICAAP, bes det redegjort for hvordan disse forholdene konkret påvirket foretakets beslutninger om kapitalnivå.

15 Stresstester

Gi en kortfattet redegjørelse for bruk av stresstester for analyse av foretakets motstandsdyktighet, herunder angivelse av forutsetninger, resultater og konsekvenser for beregningen av kapitalbehov.

16 Effekt av økonomisk nedgang

Gi en kortfattet redegjørelse for effekten på foretakets inntekter fra de ulike forretningsområdene, ansvarlig kapital og kapitalbehov ved en tenkt betydelig økonomisk nedgang. Redegjør for hvordan analysen ble gjennomført.

17 Risikoreducerende tiltak

Gi en kortfattet redegjørelse for eventuelle risikoreducerende tiltak som foretaket har benyttet eller planlegger å benytte, herunder organisatoriske endringer, bruk av risikoavlastende finansielle instrumenter etc. Redegjør for hvordan disse tiltakene er eller vil bli tatt hensyn til i beregningen av kapitalbehovet under punkt 13.

18 Opprettholdelse av kapitalnivået

Gi en kortfattet redegjørelse for foretakets strategi for opprettholdelse av kapitalnivået, herunder foretakets alternativer for innhenting av ny kapital.

--

19 Uavhengig gjennomgang av ICAAP

Gi en kortfattet redegjørelse for eventuell uavhengig gjennomgang og kvalitetskontroll av foretakets ICAAP, eksempelvis av internrevisjonen, med angivelse av eventuelle konklusjoner av gjennomgangen.

--

20 Planlagte endringer i ICAAP

Gi en kortfattet redegjørelse for eventuelle planlagte endringer i foretakets ICAAP, herunder bakgrunnen for de eventuelle planlagte endringene.

--

21 Andre forhold av interesse for Finanstilsynets evaluering

Gi en kortfattet redegjørelse for eventuelle andre forhold som foretaket vurderer vil være av interesse for Finanstilsynets evaluering av ICAAP.

--

22 Signatur og kopi av styreprotokoll

Signatur på vegne av foretakets styre. Kopi av styreprotokoll som dokumenterer styrets behandling av foretakets ICAAP og ICAAP-rapportering bes vedlagt.

Sted og dato	
Navn	
Underskrift	

